

Pels camins de l'educació social

Fa 10 anys que vaig començar a treballar com a educador social. Penso que a educar i a ser educador s'aprèn sobre la marxa.

Vaig fer les pràctiques com a educador en "Projecte Home", un programa per a rehabilitació de persones amb problemes d'addicció a les drogues. Allà em vaig trobar amb més d'un "Llàtzer" que deia estar com si hagués ressuscitat, amb "Nicodems" que deien que la seva vida havia començat de nou, que havien tornat a néixer. Allà vaig aprendre que viure des de la sinceritat, prendre les teves pròpies decisions, reconèixer les necessitats d'afecte, baixar a veure què hi ha darrere d'un dolor ... són coses que no només els costaven a ells. Vaig començar a entendre que jo com a educador necessitava treballar-me a mi mateix per poder treballar amb els altres. Entendre que s'educa pell amb pell, i que si treballem des de la relació, la nostra eina principal és la nostra persona.

D'allà vaig passar a "Nazareth", un centre residencial de menors tutelats entre 3 i 18 anys. Aquesta va ser la prova de foc. Durant el primer any moltíssimes nits vaig tornar a casa amb la mateixa pregunta: Jo serveixo per educador? ... Veia que no em sortia tan bé com als que portaven més temps, veia les meves enormes inseguretats, de vegades fins i tot em portava els rebuigs a casa ... però vaig travessar el banc de boira, vaig seguir i vaig viure coses inimaginables. Després de 6 anys tants ecos ... el dia que una petita en anar a dormir després d'explicar el conte em va dir "i tu on treballes?", o el dia que una nena et diu "per què no em portes amb tu a casa teva? ... adolescents que has estat el seu tutor des de petites, amb les quals he plorat, rigut, celebrat aniversaris, anat a buscar a fuites, acompanyat a metges, psicòlegs, visites difícils amb els pares, etc. i que un dia en acabar la seva etapa al centre et trobes que et donen les gràcies per tantes coses i semblava que no s'assabentaven ...

I és que cada detall és important en l'educació. El més sorprenent és que transmetem molt més del que pensem, i del que ens proposem. De vegades tan subtil com una mirada de confiança, desdramatitzar davant una situació difícil, una abraçada un dia difícil ... petits detalls d'efectes enormes que de vegades ni ens n'adonem. És la pedagogia de la relació. El valor de la tendresa, del que és petit, del que diem entre línies.

Vaig estalviar i vaig decidir deixar la meva feina per anar-me'n com a voluntari un any a Hondures i Brasil.

El motiu era fàcil. La meva família no tenia recursos i no obstant això jo havia estudiat: Filosofia, Teologia i Educació Social. Així que, com no podria treballar un any voluntàriament?. Penso que he rebut moltíssim en quelcom viscut i vaig sentir un desig gran de compartir-lo, vivint entre persones que es troben just a l'altra banda, sense haver tingut oportunitats. Des de petit vaig tenir beques i persones que em van ajudar.

Així que per a mi no suposava un esforç ja que naixia de l'agraïment a la vida i a tants.

I vaig creuar el toll i me'n vaig anar a Hondures i puc dir-vos que no he vist els famosos de l'illa, però sí a molts supervivents. I tot i que he visitat el Carib tampoc he vist a "Curro". Això sí, vaig

trobar inundacions i a les persones grans del lloc comentant que abans això no passava.

Com cada any la "universitat de la VIDA" oferia Màsters en VIDA en tots els llocs del món.

I vaig anar a fer-ho a Hondures, perquè vaig sentir que allà et preparen bé ... les classes les imparteixen els que no tenen gairebé res, bé els que l'únic que tenen és VIDA, i és per això ... que són especialistes.

I crec que com deia el meu amic Paulo Freire: "*Ningú ensenya a ningú, tots aprenem de tots*". Vivia en una colònia marginal, d'un país gairebé desconegut. I on vivia no és que hi hagués algun pobre, és que allà tots són pobres. ... No puc dir "havia de donar i he rebut més del que vaig donar" ... aquesta no és la meva frase .. la meva seria: anava perquè ja havia rebut .. i vaig seguir rebent.

Vull acabar amb unes anècdotes:

Aquesta revista es diu "En la calle ..." i jo vaig dormir en centenars de llogarets, cabanes de pescadors, corrals, etc. Un dia en un poblet on no coneixia a ningú, tenia pensat dormir al carrer, però va ser impossible doncs sempre que em veien, s'acostava alguna senyora i em deia: però, com has de dormir allà! ... vinga, vine ... i em portava a casa, i fins i tot em donaven de sopar. Ara jo tinc el repte d'acollir ... des que vaig tornar del viatge han passat per la meua casa persones d'un munt de països. Això ho vaig aprendre allà. Aquí de vegades no "veiem" perquè mirem més les pantalles de tv, mòbil, pc, que els ulls dels que ens envolten.

A Rio de Janeiro i les seves faveles vaig passar els últims mesos del meu viatge. Resulta que em quedava alguna lliçó important per aprendre.

Quatre dies abans de tornar va haver un tiroteig a prop de casa meua. Des de la meua finestra vaig poder apuntar la meua càmera i gravar com dos colles d'adolescents armades amb metralleres s'enfrontaven mentre nens s'amagaven sota els cotxes entre crits i trets. L'endemà vaig anar a un cyber per comprovar que s'havia gravat, el vaig veure i se' posaren els pèls de punta. En sortir em van seguir uns tipus fins que em van parar, anaven armats i em van robar la càmera, el disc dur amb les fotos de tot l'any, de 8 països, de tots els meus amics i els projectes, un quadern amb poesies i adreces ... bé ... el primer em va entrar una ràbia total, amb els dies vaig anar veient que no m'havia assabentat de gairebé res ... doncs era viu. I allà cada dia mor gent. Que viuen el present, que viuen al dia. I celebren cada dia que són vius ... Després dels tirotejos solen posar música fortíssima i ballar. Em faltava una lliçó: La vida és un regal. He sortit viu de miracle. Viu el present, celebra-ho. I una lliçó més ... amb els dies vaig escriure als meus amics i vaig poder recuperar totes les fotos que havia compartit. I no obstant això vaig perdre totes les que m'havia guardat. Em vaig recordar del llibre de "La ciutat de l'alegria" que comença amb la frase "Tot el que no es dóna, es perd".

Fa 3 anys vaig tornar a Barcelona i vaig començar a treballar a la Plataforma d'Educació Social de la Parròquia Sant Joan Bosco, on somiem un món en el qual tots som diferents i tots som iguals. Us convido a conèixer-nos:

<http://www.centreobertdonbosco.org/>

Segueixo creient que tot lloc, tot temps és bo per obrir els ulls, per aprendre, per VIURE.
Quelcom bo és car, però quelcom millor és GRATIS!

NB: Comparteixo un blog on escrivia aprenentatges, des del robatori al Brasil ja no vaig afegir més històries, ni fotos. Confesso que algun batec m'ha despertat escriure aquestes línies... <http://cesarmarcos.blogspot.com>

REVISTA "EN LA CALLE" (octubre 2011)

Autor: César Marcos Pérez

Director del Centre Obert Don Bosco (Barcelona)